

L E V E N N A D E U N I V E R S I T E I T

BERGBEKLIMMER

Jan Vanhees

HIJ LEEFT OP GROTE HOOGTES, WAAR HET GEVAAR ALTIJD OM HET HOEKJE LOERT, WAAR RISICO'S NOOIT VER WEG ZIJN. OF HET NU EEN HIMALAYAHOOGTE IS OF EEN OUDE EIK DIE OM MOET, HIJ BINDT EEN TOUW OM ZIJN MIDDEL EN BEGINT TE KLIMMEN. "KLIMMEN IS EEN PASSIE, EEN VERSLAVING, EEN LEVENSHOUDING." HIJ IS GEEN COMPETITIEBEEST, WIL NIET DE BESTE OF DE EERSTE ZIJN. WAT HIJ WIL IS DE UITDAGING MET DE NATUUR AANGAAN. "ONDER ÉÉN HOEDJE SPELEN MET DE NATUURELEMENTEN", NOEMT HIJ HET. SAMEN MET ZIJN VROUW LUT VIVIJS, WIJST JAN VANHEES ONS DE WEG NAAR DE TOP IN DEZE AFLEVERING VAN ONZE REEK 'LEVEN NA DE UNIVERSITEIT'.

— 72 —

In de woonkamer van zijn zelfgebouwde woning in de bossen van Bonheiden hangt een levensgroot, knap schilderij van twee minuscule klimmers tegen een reusachtige rotswand in het Himalayagebergte. "Het werk is van een Franse schilder," leggen Jan en Lut uit, "maar hij wilde het doek pas verkopen toen hij wist wat we deden en waar we het zouden hangen. Hij verkoopt dit soort werk in principe niet. Gewone mensen met een klassiek, burgerlijk leventje die dag in, dag uit naar kantoor gaan en 's zondags bij tante Emma taart gaan eten, mogen zijn doeken niet kopen," zegt Lut.

Jan en Lut leven geen alledaags leventje en 's zondags gaan ze vermoedelijk niet naar tante Emma om taart te eten. Jan en Lut zijn klimmers, natuurmensen, al hun hele leven lang. Jan Vanhees groeide op in Kortenberg en woont al zijn hele leven buiten. Sport en spel zijn z'n lust en z'n leven. Maar niet in competitieverband. "Ik was als kind lang bij een turnkring aangesloten, maar tot competitie is het nooit gekomen. Of toch, één keer. Maar ik kreeg er zo'n afkeer van dat ik ermee ben gestopt. Ik had toen een spierverrekking maar moest toch doordoen, met allerlei pijnverzachtende zalfjes. Dat wil ik niet meer meemaken. Ik hou eigenlijk niet van competitie tussen mens en mens. Wel van competitie tussen de mens en iets anders, een uitdaging van de natuur bijvoorbeeld. Het heeft me nooit geïnteresseerd overal de beste, de grootste of de mooiste te zijn. Ik probeer aan mezelf te werken"

dat vandaag per expeditie maar liefst anderhalf miljoen frank."

"Je moet dus voldoende commercieel inzicht hebben om sponsors te zoeken. Blijkbaar hebben we dat niet, want we hebben steeds veel eigen geld in de expedities gestopt. We maakten het onszelf ook wel moeilijk door vrij onbekende bergen te kiezen. Voor de Mount Everest bijvoorbeeld, krijg je zonder veel problemen twintig miljoen bij elkaar."

"Na Nepal gingen we naar Peru. We wilden proberen om op lagere hoogtes moeilijker beklimmingen te maken. Nadien hebben we twee *achtduizenders* in Pakistan beklommen."

Levengevaarlijk

"In 1989 namen we deel aan een internationale expeditie naar de top van Mount Everest, via de noordoostgraad, zonder gebruik van zuurstof. Maar op 8.100 meter zijn we teruggekeerd, want het was levensgevaarlijk. Dat was spijtig maar we hielden er geen frustratie aan over. We beseften dat de natuur sterker is, en dat moet je aanvaarden. In 1992 deden we de rotswand Ketil in het zuiden van Groenland. Die was maar 1.500 meter hoog, maar met een hele grote moeilijkheidsgraad. In 1993 trokken we met onervaren klimmers naar een *zevenduizender* in Kazachstan. Het was de eerste tocht met klanten van onze nieuwe v.z.w. *Namaste*, die we zes jaar geleden oprichtten. *Namaste* is een Nepalese welkomstgroet. We geven klimcursussen aan particulieren in het buitenland. Die opleidingen gebeuren steeds in de vakantie-

of de moeïste te zijn. Ik probeer aan mezelf te werken"

Sportkot

"Als kind had ik er geen idee van wat ik later wou gaan doen. In de humaniora wist ik wel dat ik zou gaan sporten. Ik ging naar het sportkot zonder echt te weten wat ik met het diploma wilde gaan doen. Een hardwerkende student was ik zeker niet, ik heb altijd genoten van alles wat ik deed. Ik speelde wat kleinkunst en folk in een groepje waarmee we de talentenjachten afschuimden. Ik gedroeg me nogal opstandig tegenover de proffen, ik vroeg altijd de reden voor een bepaalde beslissing. Iets opleggen zonder aanwijsbare reden, daar baalde ik van. Het eerste jaar, dat ik biste, zat ik niet op kot. Pas na hoogoplopende ruzies thuis mocht ik vanaf tweede kan in Leuven gaan wonen. Ik was niet actief in de studentenbeweging. Ik had alleen interesse voor het plezierige aspect van het studentenbestaan."

"In het voorlaatste jaar geraakte ik geïnteresseerd in speleologie en klimmen. Het gevoel van vrijheid, het spelen met risico's, het gebrek aan reglementen, dat sprak me erg aan. Ik ging in een speleoclub en trok elke weekend met de hele ploeg de grotten in. Stilaan combineerden we speleologie met klimmen. Niemand dacht er toen aan om zijn beroep te maken van klimmen of speleologie. Zelfs nu zijn er in België maar twee mensen die beroepsmatig klimmen. Na mijn studie deed ik twintig maanden burgerdienst op de universiteit waar ik werkte aan een project rond volkssporten. Om een centje bij te verdienen, ging ik afwassen in de Faculty Club en gaf keurturnen aan beginners. Een leuke ervaring, want ik kroop uit dat beschermde universitaire milieu en leerde een stukje van de wereld kennen."

foto: Johan Van Cutsem

Expeditie

"Op het einde van mijn burgerdienst was het vanzelfsprekend dat ik zou gaan lesgeven. Maar ik heb het gelukkig nooit voltijds gedaan, altijd als interim gedurende enkele maanden. Ook kon ik tijdelijk aan de slag op het sportkot, in de afdeling Recreatie en openluchtlevens. Nauwelijks enkele maanden later gaf ik mijn job op en vertrok met een expeditie. Het was mijn eerste avontuur: de beklimming van een Nepalese bergtop in de Himalaya, één van de veertien *achtduizenders* in de wereld. Lut, die ik toen al kende, had al de voorbereidingen voor de expeditie gevolgd. Op het laatste moment viel er iemand weg, en kwam ik in de groep. Ik had geen ervaring maar dat ging blijkbaar allemaal. Ik was meteen verkocht, een passie was geboren. Na een tijdje zijn Lut en ik zelfstandig beginnen klimmen en deden we om de twee jaar een grote expeditie. Die eerste expeditie was een ongelooflijke ervaring. We leefden drie maanden zonder tijdsbesef in het Himalayagebergte, maakten lawines en

sneeuwstormen mee, en geraakten op de top van *onze* berg. We leefden als compleet vrije mensen, mee met de natuur. We stonden op als het licht werd, aten als we honger hadden en gingen weer slapen als we moe waren.

“Het gevoel van vrijheid, het spelen met risico's, het gebrek aan reglementen, dat sprak me erg aan.”

Dat Nepal-avontuur was de eerste grootschalige expeditie van die aard door Vlamingen en dat hield toch heel wat risico's in. We hadden het verkeerde voedsel bij, er werden mensen ziek, we moesten nadien naar het Tropisch Instituut. Thuis had ik echt

last om me opnieuw aan te passen aan de schoolbel, de dagelijkse verplichtingen, de routine. Bovendien hadden we even genoeg van het klimmen."

Opleiding

"Tegen onze zin volgden we een BLO-SO-opleiding om les te geven in het klimmen. Maar omdat ik daar mijn brood niet mee kon verdienen, ging ik weer lesgeven. Intussen werkte ik voor het Nationaal Sportverbond Vrij Onderwijs (NSVO) om buitensporten aan te bieden aan scholen. We hebben dat uitgebouwd, los van het NSVO, en doopten onze organisatie *u.z.w. Buitenbeen*. Dat was tien jaar geleden. Voor ons was dat vooral *aan de bak komen*: het liep goed maar veel verdienden we er niet mee."

"Intussen bleven we om de twee jaar expedities organiseren. Die vergden erg veel voorbereiding, ook al omdat je, vooral voor de Himalayatochten, een berg moet *aanvragen*. Je moet royalties betalen aan het land waar je een berg afhuurt voor een bepaalde periode. Voor de Mount Everest kost

lieren in het buitenland. Die opleidingen gebeuren steeds in de vakantieperiodes"

"Om ook tijdens het jaar een centje bij te verdienen, doe ik sinds twee jaar acrobatische werken in bomen. Ik klim in hoge bomen die verwijderd moeten worden omdat ze gevaarlijk staan of dood zijn, maar die je zomaar niet kan omhakken omdat er bijvoorbeeld huizen in de buurt staan. Ik zaag de moeilijke stukken tak per tak af en laat ze met touwen naar beneden. Het is weer het berekende risico dat me in die job aanspreekt. In een gewone, dagelijkse job voel ik me niet thuis. Ik heb heel veel afwisseling nodig. Het is hetzelfde als bij het klimmen: je moet het gevaar, dat er wel degelijk is, wegwerken. Klimmen is niet zozeer het gevaar opzoeken. We nemen nooit risico's. In al die jaren werden we nog nooit geconfronteerd met grote ongevallen. Spijtig genoeg zijn er nog te veel klimmers lichtzinnig."

Zuiver van geest

"Het clubje van professionele klimmers in ons land blijft erg klein. Het is prettig dat je dingen doet die uitzonderlijk zijn en waarmee je een zekere bekendheid geniet, maar dat is niet belangrijk. We hebben de media nodig om aan sponsors te geraken of om reclame te maken voor onze films en diareksen die we na elke expeditie maken en waarmee we het land afschuimen. Klimmen is voor ons een verslaving, een passie. Eens terug van een expeditie sta je mentaal veel sterker, je bent zelfzekerder. En je gaat veel zaken die voor de doorsnee burger belangrijk zijn, minder belangrijk vinden. Je raakt minder gehecht aan materiële zaken. Dat maakt ons zuiverder van geest. Klimmen is eigenlijk een levenswijze, want ons hele bestaan is erop afgestemd."

Jeroen Wils